

זמני שבת קודש

רבנו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות	תל אביב
21:01	20:16	19:17	תל אביב
21:04	20:19	19:15	ירושלים
21:02	20:17	19:18	חיפה

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

ברכת המזון

פרשת השבוע הנוכחי, מלמדת אותנו את המצוה היקרה, מצות ברכת המזון. בכל עת בה אנו אוכלים פת, אנו מצווים לברך על המזון, להודות לבורא עולם על האוכל שאכלנו, על הארץ שהנחילנו, ועל עוד טובות רבות שעושה עימנו.

המזון אותו אנו אוכלים, הוא הדלק שלנו, המניע אותנו. כמה אנו משקיעים בתיבולו ובסידורו, רבים מאיתנו עוסקים בתזונה נכונה ומועילה, אנו חושבים ומתבוננים רבות מה אנו אוכלים, מתי וכיצד. מחלקים את מנות הפחמימות והחלבונים לכבדים וקלים, פורסים אותם לארוחות עשר וארבע, לצד ארוחות בוקר צהריים וערב, ולא נחה דעתנו עד שאנו קובעים את המנה האחרונה המותאמת לכל ארוחה, בהתאמה מושלמת...

אך כל ארוחה - כוחה יפה לשעתה, אך לשעתה בלבד... חולפות כמה שעות, ומהמזון לא נותר דבר, רק לתכנן את הארוחה הבאה... לעומת המזון עצמו, יש משהו שמעניק לנו כח לאורך זמן, ומכיל בתוכו את כל האנרגיה הדרושה לנו לאורך ימים - הוא הברכה אחרי הארוחה, היא ברכת המזון. ברגע שאנו מודים ומברכים על מזוננו - אנו פותחים את השער לעוד שפע, לעוד מזון, לעוד פרנסה, לעוד ברכה. ברכת המזון היא הכלי, המפתח הבלעדי המפעיל את כל השפע השמימי, היורד רק אם נברך ונודה מכל הלב על מה שקיבלנו...

מצות ברכת המזון היא ההזדמנות המרכזית להודות לבורא עולם. הרי הכל אנו מקבלים ממנו - חיים, פרנסה, בריאות, ילדים, נחת - הכל אנו מקבלים ממנו, כמעט בלי להתאמץ. אך ברכת המזון צופנת באוצרה עוד מתנה יקרת ערך: הבטחה אלוקית - שמימית, שהמבורך ברכת המזון בכוונה ובמתנינות, לא יחסרו לו מזונותיו כל ימיו!

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הישיבה המוסדות

שבת קודש

כמה חשובה השבת ששומרת עלינו מכל הצרות

קמיע כשמירת שבת. כתוב בזה"ק, יהודי שמחלל שבת אין לו חלק בעם ישראל, אינו נקרא יהודי. אמנם (סנהדרין מד) ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא. א"א להפסיק להיות יהודי, גם אם יטבול במים טמאים ויעשה כל דבר שבעולם ישאר ישראל. ויתבעו ממנו בשמים על קלה כבחמורה, על קוצו של יוד, כמו שיתבעו מיהודי חרדי כך יתבעו ממנו. אבל יש לו דיני גוי, ודין בש"ע, שמי שמחלל שבת אסור להעלותו לספר תורה, אם נוגע ביין אסור לשנות יינו, יהודי עם דינים של גוי. בחופות אני נזהר מאד שלא יגעו ביין... כמה נורא ואיום הוא חילול שבת.

וכבר אמרנו: שבת ר"ת שבת, ברית, תפילין. המכנה המשותף לשלשתם שהם "אות". למה שלוש אותות? כי על פי שנים עדים יקום דבר, ולכן ששבת אין מניחין תפילין, כי השבת עצמה אות היא ביני וביניכם לדעת כי אני ה' מקדישכם.

"אות" זה סימן והכרזה "אני יהודי". כמו שלאשה הטבעת שעל אצבעה אומרת נשואה אני. כך השבת היא הטבעת והחותם שלו ית' עלינו. ואדם שמחלל שבת הוא כביכול לוקח את הטבעת וזורקה בפני בורא העולם, ואומר לו אין לי עסק עמך. כבר המשלנו זאת לאולם שמחות מפואר, מנועימי מלל מנועימים בקול, נוצצי נוגה ואלפי דולרים מושקעים, אירוע יוקרתי, הכל מצולם ומתועד, מאות אנשים, החתן אומר ברטט הרי את מקודשת, והקהל מריע מקודשת. הכלה ממאנת ומנערת הטבעת מהאצבע, זורקת אותה בפניו ואומרת אין לי חפץ בך. אוי לאותה בוושה אוי לאותה כלימה, רוצה החתן להבלע באדמה. מי שמחלל שבת גרוע הוא מכלה זו, הוא כביכול אומר לקב"ה לך ממני לא רוצה עסק עמך ח"ו.

שבת קודש היא מעין עולם הבא, ואורות ממעל מאירים את נשמתו של השומר שבת כדת וכראוי לו. חז"ל מגדירים את השבת קודש אחד משישים שבעולם הבא. היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי ערב שבת מביאים לו עריבה מלאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצוייצין ודומה למלאך ה' צבאות.

שבת שלום!

מתוך דרשתו השבועית של הרה"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

יותר ממה ששמרו ישראל על השבת, שמרה היא עליהם. חז"ל מספרים על רבנו הקדוש, בזמנו היה מלך גוי אנטונינוס שמו, הוא עשה מנהרה תחת ביתו עד ביתו של ר' יהודה הנשיא (ע"ז דף י) ולמד איתו במחתרת סתרי תורה. יום אחד הביא לרבי הקדוש (עוגה משובצת ב)יהלומים, כל יהלום יקר מפז רב. למחרת שלח לו רבי יהודה הנשיא מזוזה. נפגע, זה תמורת זה? אמר לו רבי, אתה שלחת לי דבר שאני צריך לשמור עליו, הבאתי לך דבר שישמור עליך.

כמה שמירה צריך בדורנו! תאונות דרכים, מחלות קשות, אסונות, הקמע הטוב ביותר לשמירה והצלחה, שמירת שבת כהלכתה. אמרנו כבר, אם רשב"י היה מברך כמה היינו משלמים על זה, את השבת מי בירך? רשב"י? הקב"ה בכבודו ובעצמו בירך את השבת קודש "ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו!"

לאחר הדרשות ביום רביעי אני מקבל קהל, לפעמים עד ארבע וחצי לפנות בוקר. לילה אחד נכנס אלי בחור שהגיע מהצפון שחזר כאן בתשובה, והביא עימו בחור חילוני, היום הוא ת"ל אדם ירא שמים מרבים, בן תורה יקר שביקרים. אמרתי לו אז, אני רוצה את מתנה, איזה מתנה הרב רוצה? **את השבת הקרובה אני רוצה שתשמרו. רק שבת אחת? כן.** אמרתי לו תבטיח לי שבכל מקרה אתה שומר שבת. הוא הבטיח, הרב אמר - אני מתחייב יהפך העולם ואני שומר שבת.

והנה אנחנו נוסעים פעם בחודש למירון קבוצת אברכים קוראים אדרא רבה ואדרא זוטא מתפללים ותיקין וחוזרים לבני ברק. והנה חצי שנה לאחר המקרה הנ"ל, אני עומד בציון וקורא בזהר, אני לא מדבר באמצע, אותו בחור שהביא אותו נוגע לי בכתף אני מקשיב לו. זוכר אתה את הבחור שהיה איתי אצלך במשרד? אני מהנהן בראשי, אותו בחור הוא מספר, הוא הדומיננטי ביותר בשכונה שלנו, הוא מארגן בכל ליל שבת את כל החבר'ה נוסעים לכל מיני מקומות. בשבת הזו הוא סרב ללכת איתם למקומות של חילול שבת, ואמר להם כי הבטיח לרב, החברים שלו רק שמעו את המילה רב החלו לחרף ולגדף, אולם הוא עמד במילה שלו ולא נסע. נסעו הם רח"ל ונהרגו בתאונת דרכים קטלנית. הוא אשר אמרנו, יותר משמרו ישראל על השבת שמרה היא עליהם. אין

ההקדשה השבועית

הצנים הם אנום לתקיים אלפי נפשות צארי הפרשה

להצלתהם או לעיני יקרונם?

התקשרו עכשיו: 05-04-000-000

לימינו
ידון חיה בת הדס יוסי בן הלן צורי בן רחל דיזה בת חוה

לישיק
בנימין בן חסיה אלדד בן חוה ססיר בת עליזה לילך בת עליזה

לחולתנו
אסף בן חיה רועי בן דינה אלעד בן עונה אלדד בן ירדנה

לילידינו
שלמה בן גלן לזון סיגלית בת חנה חן בן חיה שמעון בן יילדה יואב בן חנה

סיפור לשבת

הרב אשר קובלסקי

הבטחה לפרנסה בשפע

כשהיה שמעון ילד צעיר ורך בשנים, נערך מבחן בתלמוד תורה בו למד את המבחן ערך אחד מענקי הרוח באותם ימים, הוא הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת חכמי לובלין ומייסד הדף היומי.

הילדים עמדו בהצטיינות בכור המבחן, והוכיחו ידיעות נרחבות ומעמיקות בחומר הנלמד. לאות הערכה על ההצטיינות המופלגת, החליט רבי מאיר שפירא לשאת בפניהם דברים ולתת להם מתנה כלשונו: 'ובכן ילדים יקרים ומצטיינים, לאות הערכה על הצטיינותכם וידיעותיכם במבחן, אתן לכם מתנה יקרת ערך, קמיע שמירה לחיים!'

הילדים עשו אונם כאפרכסת, והאזינו מרותקים לדבריו: 'המתנה אותה אתן לכם, היא גילוי מדהים אשר כותב בעל ה'באר היטב', בשם ספר החינוך. והוא, כי במברך ברכת המזון מילה במילה, ככוונה ובמתינות, זוכה שלא יחסרו מזונותיו כל ימיו, ויהיו מצויין לו ברווח ובכבוד. ולא עוד, אלא שהוא ניצול מצרות שונות. כל זאת כי בירך ברכת המזון ככוונה ובמתינות, ולכן כדאי לברך מתוך הסיוד, ככוונה ובמתינות, כי זו השמירה לחיים ומפתח של פרנסה בכבוד כל החיים! סיים רבי מאיר שפירא להעניק את המתנה...

הילדים הקשיבו, רבים מהם קיבלו על עצמם קבלה טובה זו, אך שמעון, כפי שסיפר לימים, החליט באותו רגע כי זו תהיה קבלת חייו, הקמיע שלו לכל החיים. 'מה עוד אדם צריך, חוץ מהבטחה לפרנסה ולחיים ולהינצל מצרות שונות', הרהר כבר אז, בהיותו ילד קטן, והחליט כי הוא מקבל על עצמו קבלה זו, בכל מחיר ובכל מצב: לברך ברכת המזון, ככוונה ובמתינות, מילה במילה, בלי למהר ובלי להיחפז!

זה לא היה קל לשמעון, לשנות את הרגלו ברגע. לפתע הוא כבר לא אוכל ומברך בזריזות ויוצא לשחק, אלא צריך לחפש ברכון, לברך מתוך הכתב מילה במילה, ועשוי להפסיד את שעת המשחק. גם אחרי סעודת שבת משפחתית, נותר שמעון לשבת עוד כמה דקות, לברך במתינות ובכוונה...

אבל שמעון התעקש. דבר לא היזו מקבלתו, עליה שמר בנחישות ובמסירות. ברכת המזון, כל ברכת המזון, בכוונה ומתוך הכתב, בלי פשרות ובלי התחמקות. כך גילה רבי מאיר שפירא, וכך נהג שמעון, הנהגה שהיתה כדאית מאוד עבורו, כי הקמיע הציל את חייו...

כשהיה שמעון נער צעיר, התחילו להגיע השמועות על חזית הלחמה הנפתחת מגרמניה הנאצית. התמונה לא היתה ברורה דיה, עד לרגע בו כבשו הנאצים בסערה את פולין, פני האופק התכסו ענני עשן שחורים, והחלו המשלוחים למחנות הריכוז וההשמדה...

ה'סלקציה' הנוראית. די להזכיר את המושג כדי לעורר פחד, בעתה, סיוטי לילה בקרב ניצולי המחנות וצאצאיהם. באותם ימים אפלים, קידמה את פני שיירות היהודים שהגיעו למחנות הריכוז ה'סלקציה' האכזרית. במחוי יז, נחרץ גורלם של רבבות יהודים - החסונים והמתאמים לעבודה נשלחו למחנות העבודה, ואילו הצעירים והחלשים - ישירות למחנות המוות המשומנות...

היה זה שיא המתח, רגעי האימה המבעיתים לבשו את הצורה המוחשית ביותר ברגעים אלה, נחתך במחי הנפת יד גורלם של אלפי יהודים לחיים או למוות, בידי מרצחים

צמאי דם, שכל השיקול שלהם היה רווח ותועלת מול יצר אכזרי.

גם שמעון מיודענו, היה בין הממתינים בתור הארוך. הוא קיווה בכל לבו שהתור לא יסתיים לעולם, הבין היטב את משמעות האבחנות 'מינה' או 'שמאלה' המפורסמות לשמחה ולדיראון. כשראה כי התור מתקצר לקראתו, ובעוד רגע קט יעמוד מול הנאצי האכזר, נעמד על קצות בהונותיו והבליט את כרסו, בנסיון להיראות גבוה וחסון ככל האפשר...

ואז הגיע תורו. שמעון ראה את הנער היהודי שלפניו, נמוך קומה וצר גרם, נשלח 'שמאלה'. החרדה לגרלו הצמיחה אותו, הוא כבר לא חשב, רק ניסה לגבוה עוד, להיראות חסון הרבה יותר מכפי גילו, משמע יש לו מה לסייע, עדיף להם לשלחו 'מינה'...

ואז, שמע לחישה מאחוריו: 'תגיד שאתה טבח מנוסה, ואני העוזר שלך', לחש הקול מאחוריו. ברגעים כאלה, שמעון כבר לא חושב, בוודאי שלא מביט אחורה לראות מי הלוחש האלמוני. הוא פשוט חוזר על הדברים כמו תוכי, מילה במילה - 'אני טבח מנוסה, והעוזר שלי כאן מאחורי' - הוא אומר לנאצי המגולח באומץ בלתי נתפס...

'טבח?' מלמל הנאצי, 'אוקיי, נראה את היהודון במטבח' קבע, ושלח אותו ואת חברו שמאחוריו מינה, תוך שהוא מורה להעבירם למטבח. 'ילכו היהודונים למטבח, נראה מה הם יודעים לבשל', הוסיף. רק במטבח, גילה שמעון כי היהודי שעמד מאחוריו הוא זר לא מוכר, שעצמו ותעותו הצילה את חייו שניהם...

היתה זו החוליה הראשונה בשרשרת ניסים בלתי נתפסת ובלתי מוסברת...

'כן, המפקד!'

'חודשיים אחר שהתחלתי לעבוד במטבח', סיפר שמעון לימים, 'ביקר במקום קצין נאצי בכיה כגודל בכירותו גודל רשותו - לבו האכזר לא יכול היה לשאת את המראה של נער יהודי צעיר בשנים ובריא בשר, העובד במטבח ומזונו מצוי לו תדיר בשפע. אותו נאצי ארוך החליט כי הדבר לא יתכן, וברגע הגה מוחו תכנית שטנית להעבירי מהמטבח היישר אל המשרפות...

'בוא אחרי!' צעק עליי בקולו המגושם, ויצא אל חצר המטבח, שהיתה אדמת טרשים מעורבת באבנים כבדות. 'שמע יהודון', צווח עליי, 'עליך לחצוב כאן בונקר בעומק שני מטרים, בו יוכלו חיילינו להתחבא מאימת מפציצי האויב. יש לך כמה שעות עד הערב - שהבור יהיה חפור ומוכן למחבוא עד אז, ולא - לא תשוב יותר למטבח, כי אם למשרפות', צויה, ועזב בזעם את המקום...

הבטתי במקום עליו סימן הקצין, ומיד הבנתי את כוונתו האכזרית. הרי גם אם אחפור יומיים - שלושה, לא אצליח לחפור כאן את הבונקר המבוקש. אין זאת, אלא שהקצין רוצה להעבירי למשרפות, והגה רעיון שבו אהפוך למי שאינו מקיים את רצונו - כדי שיהיה לו 'תירוץ' מספק לכך...

'הבנתי מיד את משמעות הגזירה', הוסיף שמעון, 'הבטתי לסירוגין באדמת הטרשים ובפטיש הקטן שבידי. התחזקתי בביטחון בהשם, שהרי אני מובטח להינצל מכל צרה, ושיהיו מזונותי ברווח כל חיי - והרי

לא יתכן שהבטחת המזון ניתנת ללא הבטחה לחיים עצמם... התחלתי לחפור באיטיות, ולפתע, חלפה על פניי משאית ובה חיילים נאצים שהחלו ללעוג לי ולהציק לי, ולא נחה דעתם עד שרגמו אותי בתפוחי אדמה ומלפפונים, גור וקישואים, ושאר מיני ירקות שהיו על המשאית...

'בחלוף דקות ארוכות של פחד, המשיכה המשאית בדרכה, ואני מצאתי עצמי מבוסס בהררי ירקות פזורים מסביבי. בידי פטיש קטן, ולמולי - הבור שאני אמור לחפור בתוך כמה שעות ואין לכך כל סיכוי. חשבתי כי אכן מזונותי מצויים כאן ברווח - הן אני שרוי בתוככי ערימת ירקות, אך חיי תלויים לי מנגד...'

'ואז', הרים שמעון את קולו, 'כמו משום מקום הגיחה למקום משאית ועליה חיילים פולנים. הללו הביטו בירקות הפזורים, ועיניהם נצצו בקנאה. הם התחננו שארשה להם לטעום מהם, ואז הקדוש ברוך הוא שם את המילים הנכונות בפי.

'אם תחפרו כאן בור בעומק שני מטרים - אני מרשה לכם לקחת את כל הירקות' - ציויתי עליהם כמפקד. החיילים הפולנים ירדו מהמשאית, וכולם כאיש אחד החלו לחפור במרץ בעזרת כלי הנשק שלהם, כאשר אני מפקח עליהם, אך לא נוקף אצבע. לא חלפה אלא חצי שעה, ובור רחב ידיים בעומק יותר משני מטרים היה חפור לתפארה...'

'בהתרגשות עצומה חזרתי למטבח, וחיפשתי את הקצין. 'בוא תראה את הבור חפור' - אמרתי לו בסיפוק, והוא נאלץ להסכים להחזיר אותי לעבודה במטבח...

למעשה, סיכם שמעון, 'היתה זו התגשמות ההבטחה במלואה. גם זכיתי בחיים - כי חפרתי את הבור. גם היה לי מזון ברווח - כי עבדתי במטבח, וגם בעת החפירה עצמה - היו סביבי ירקות בשפע. גם המזון הגיע אלי בכבוד - כי לא עמלתי עליו, החיילים הפולנים עשו עבורי את העבודה, כאשר אינני נוקף אצבע...'

'ראו בעיניכם, כמה גדולה עוצמתה של הבטחה פלאית זו. איך זה שלמרות כל כוס התרעלה ששתתה אירופה כולה, הצלחתי לשרוד ברחמי שמיים, לעלות ארצה ולהקים משפחה? והפלא העוד יותר גדול - איך זה שדווקא אני - שלא ידעתי דבר על מטבח ובישולים - נבחרתי לעבוד במטבח, והיה לי מזון בשפע וברווחה לכל אורך שנות המלחמה?'

זו זכותה של ברכת המזון, עליה עמדתי ושמרתי בקנאות כל ימיי, וגם בתוככי המטבח הנאצי. אם לא ידעתי שאוכל לברך כהלכה וכראוי כפי שקבלתי על עצמי - לא אכלתי פת, ויתרתי על הלחם, הייתי אוכל רק פירות וירקות שהיו מצויים סביבי בשפע...'

כה סיפר ר' שמעון לשכניו וצאצאיו, ההמומים מסיפור ההצלה הארוך, שכל שלב בו שזור בהבטחה הפלאית: המקפיד לברך ברכת המזון במתינות ובכוונה - ניצול מצרות, זוכה שמזונותיו מצויים לו ברווח ובכבוד. וגם בתוככי האפילה הגדולה, וגם בתוך אירופה העשירה, וגם במרכז תעשיית המוות הנאצית - ההבטחה הפלאית חיה וקיימת, ומנצחת כל מכשול!

תלישת שיער וציפורנים בשבת

האם מותר להסתרק בשבת במסרק? האם מותר לתלוש ציפורן שעומדת לצאת בשבת?

א. אסור ליטול שער או צפורניו בין ביד בין בכלי וכן בשיניו, בין לעצמו בין לאחרים, ואסור מן התורה ליטול אפילו שיערה אחת, ובשתי שערות חייב חטאת. והמלקט לבנות מתוך שחורות אפילו באחת חייב, ודבר זה אפילו בחול אסור משום "לא ילבש גבר שמלת אשה".

ב. אסור לחתוך יבלת מגופו בין ביד בין בכלי בין לו בין לאחר. וכן אסור לתלוש שאר ציצין של עור שפירשו קצת מעל גבי ידו או במקומות אחרים.

ג. צפורן שפרשה רובה מגוף האדם, אם יש לו צער מזה- מותר לו ליטלה לגמרי בידו או בשיניו, אבל אסור ליטלה במספריים או בסכין וכיוצא בזה.

ד. רצועות העור שסביב לצפורן- אסור להסירן בשבת אפילו בידו או בשיניו, ואפילו אם פירושו רובן מעור האצבע ומצערות אותו- אסור להסירן.

ה. אסור להסתרק במסרק בשבת, ואפילו אם הוא עשוי משער רך, מפני שאי אפשר שלא ייתלשו שערות. ומכל מקום מותר לתקן מעט את שער הראש בכלי (מברשת) העשוי משער רך, אבל במסרק ממש גם זה אסור, ונהגו לייחד את המברשת במיוחד לשבת, כדי שלא יהיה נראה כעובדין דחול.

ו. ישנם אנשים שמקילים לסרוק ראשם בשבת

וכמעט נעשה הדבר כהיתר אצלם, ואוי לעינים שכך רואות לעבור בשאט נפש לחלל שבת בידיים, ומהראוי לכל חכם בעירו להזהיר על זה, אולי ישמעו ויקחו מוסר. והרי יכולים הם לסדר את השיער ביד, ולמה לעבור איסור בזה בידיים.

ז. אסורה האשה להתיז על שערותיה נוזל (ספריי) כדי לשמור את התסרוקת, מפני שעל ידי הנוזל השערות נדבקות וזה דומה לבנין.

ח. אסור לאשה לקלוע את שערותיה לצמה, וכן אסור להתיר את הקלוע כבר, מפני שדומה הדבר לבונה וסוטה. ושער פאה נכרית אסור לקלוע בשבת משום אורג. וכן אסור לסותרו משום בוצע.

ט. מותר לקבץ את השערות המפוזרות ולתקן ביד, וכן לקשרן בסרט או בקשת.

ביקורת בונה

ביקורת בונה, היא רק על מה שניתן לשנות!

כפי שהצגנו בפרק "חינוך לתורה, או לציפיות שלנו?", נושאת כל משפחה אופי משלה, המקנה לבניה סטיגמות ותוויות, המוצמדות להם על ידי החברה הסובבת אותם. רוב האנשים אינם כועסים כאשר משייכים להם תכונות משפחתיות טובות, או אפילו כאלו שיש להן סגנון "פרוה". אך הם מתקוממים, כשכורכים את הביקורת כלפיהם בנשימה אחת עם התייחסות משפחתית, בסגנון: "אתה יודע? אתה מתנהג ממש כמו 'רוזנברג' טיפוסים...!" התקוממותם של אנשים מול ביקורת מעין זו, מוצדקת ממה נפשך: אם אין בהם אותה תכונה, הרי כל הביקורת מופרכת מעיקרה ומיסודה. ואם יש בהם אותה תכונה- מה הם אשמים שהם נולדו לאותה משפחה!?

בשיחות הדרכה עם חתנים, אני מוצא לנכון לתת הדגשה מיוחדת לנושא זה. אני משנן את האזהרה החד משמעית, כי לעולם אסור להתקיף את בן/ בת הזוג בצורה מעין זו, שאין בה שום מסר של בקשה לתיקון ולשיפור של המצב, אלא יש בה משום ירייה לעבר מטרה מסומנת מראש. גם כאשר החימה בוערת להשחית וזעם רב ממלא את הלב בגין התנהגות שאינה נאותה, אסור לנתב את הביקורת לאמירות ציניות בסגנון: "זה מתאים לך... את/ה ממש בדיוק כמו אבא/אמא שלך..." תחת זאת, עדיף ורצוי למקד את הביקורת בנתון ההתנהגותי שמפריע לנו, ולהציג בצורה ברורה (ורגועה עד כמה שניתן) במה אנו רוצים שהצד השני ישנה את דרכו.

כל אמירה הקושרת את התנהגות הזולת לאופי משפחתו וכדומה, שייך לאותה מסגרת בה ממוקמות ה"ביקורות" המופנות כלפי נתונים פיזיים, כמו קול וצבע שיער. כולנו מבינים שאם "נבקר" מישהו על העובדה שצבע שערו אינו מוצא חן בעינינו, זה לא ייחשב לביקורת כלל; כך אנו צריכים לחדד את ההכרה, שכל אמירה המתייחסת לנתונים משפחתיים, אינה שייכת לתחום הביקורת אלא לענף הלעג, הזלזול וההשפלה. אמירה כזו, משמשת "גילוי דעת" על מה שהאומר חושב באמת בסתר לבו על זולתו, ומובן מעצמו מדוע היא מתפרשת כדחיה אישית שקשה לתרצה ולהסבירה. אמירות כאלו, אינן נשכחות ואינן נסלחות. פליטות פה אומללות מן הסוג הזה, המיטו חורבן על בתים וגבו מחיר יקר מאת אומריהן.

גם ביחסים שבין הורים לילדים, נעשה לעתים שימוש באמירות מסוג זה, המופנות כביקורת המתייחסת לנתוני אופי אישיותיים. עד כמה שהדבר נשמע מוזר, משתמשים הורים לא אחת בהערות ובביקורות לא ענייניות כלפי ילדיהם, כשהם פוגעים בהם ומשפילים אותם בצורה כואבת. הדברים מתייחסים לשלל ביטויים משפילים, הנשמעים לעתים מתחת לחלונות של בתים המאכלסים הורים וילדים, בסגנון: "שלימוזל" "שוטה" "נדניק", או הערות פרטניות יותר, כמו: "אתה בלתי נסבל" ו"אינני יודע איזו עבירה עשיתי שקיבלתי אחד כמותך..." אלו התייחסויות, הנוגעות באישיותו של הילד ואינן מופנות כלפי התנהגות זו אחרת שלו. דברים אלו כוחם יפה לפגוע, להעליב, להשפיל ולהעניק תחושה של דחיה, סלידה חלול מצד ההורים כלפי הילד. אמירות כאלו אינן מחנכות, אינן מחוות דרך ואינן מכוונות את הילד להתנהגות חיובית. בעיני הילד מתפרשות אמירות אלו כמעין "הצהרות", המסבירות מדוע ובשל מה אנו לא סובלים אותו.

ילדים מחונכים למופת, בעלי דימוי עצמי בריא, באים בדרך כלל מבית בו ההורים לעולם לא נגררו לביטויי השפלה, אלא התמקדו במעשים מוגדרים ומוחשיים, שלא נגעו לאישיותו של הילד כי אם למעשיו הנעשים מתוך בחירה-אם כי לא תמיד מתוך שליטה מוחלטת.

